خبر

«هنر باهنر»؛ بازخوانی زندگی فرهنگی شهید اندیشمند

دفتر نشر فرهنگ اسلامی در تازه‌ترین گام از مجموعه فرهنگی-تاریخی «قله‌ها به آسمان نزدیک‌ترند»، ششمین دفتر این مجموعه با عنوان «هنر باهنر» را روانه بازار نشر کرده است. این اثر به بررسی ابعاد زندگی و سیره شهید محمدجواد باهنر، روحانی فرهیخته، معلم متعهد و از طراحان فکری انقلاب اسلامی اختصاص دارد. به گفته دست‌اندرکاران این مجموعه، هدف اصلی از انتشار «قله‌ها به آسمان نزدیک‌ترند» آشنایی با سبک زندگی علمای ربانی و پرهیزکار است؛ چهره‌هایی که زیست مؤمنانه و اندیشه متعالی‌شان چراغ راه نسل امروز است. تاکنون پنج جلد از این مجموعه با محوریت شخصیت‌هایی چون علامه طباطبایی، امام خمینی(ره)، آیت‌الله بهجت، شهید بهشتی و حاج‌آقا مجتبی تهرانی منتشر شده است. هنر باهنر روایتی است از نوجوانی قلم‌به‌دست است که در رژیم پهلوی راه حوزه علمیه قم را در پیش گرفت و با سلاح کلمه به نبرد فرهنگی پرداخت. این کتاب نقش تأثیرگذار دکتر باهنر در تحول محتوای کتاب‌های دینی آموزش‌وپرورش و تلاش‌های او برای تربیت انسان‌های مؤمن را بازتاب می‌دهد؛ نگاهی نو به اندیشه‌ها و دغدغه‌های کلان فرهنگی شهیدی که بیش از آن‌که سیاستمدار باشد، آموزگار ایمان و اندیشه بود.

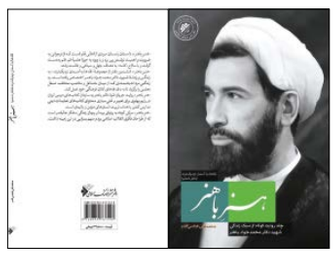

۷ کتاب درباره هنر هفتم

به مناسبت برگزاری سی‌وششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب
چند کتاب تأثیرگذار در حوزه سینما را معرفی کرده‌ایم

امیرحسین حیدری
گروه فرهنگ و هنر

هر سال اردیبهشت‌ماه، تهران میزبان بزرگ‌ترین رویداد فرهنگی کشور می‌شود؛ نمایشگاه بین‌المللی کتاب که نه‌تنها محفلی برای عرضه و معرفی تازه‌ترین آثار نشر است بلکه صحنه‌ای برای گفت‌وگو، تبادل اندیشه و کشف افق‌های تازه در حوزه‌های مختلف دانش و هنر نیز به‌شمار می‌آید. سی‌وششمین دوره این نمایشگاه در حالی برگزار می‌شود که جهان نشر و مطالعات سینمایی ایران، شاهد ترجمه و انتشار آثار مرجع و جریان‌ساز از نویسندگان و نظریه‌پردازان برجسته جهانی است؛ آثاری که می‌توانند مسیر نقد و تحلیل سینمای ایران را دگرگون کنند و نسل تازه‌ای از پژوهشگران و علاقه‌مندان را به عرصه مطالعات فیلم و هنر وارد سازند.

در این گزارش، به بهانه این رویداد ملی نگاهی انداخته‌ایم به هفت کتاب تأثیرگذار در حوزه سینما که طی سال‌های اخیر به زبان فارسی ترجمه و منتشر شده‌اند. این آثار، هر یک از زاویه‌ای متفاوت به کاوش در ماهیت سینما، روایت، جنسیت، ژانر و فرم‌های نوآورانه پرداخته‌اند و تصویری چندوجهی از گستره و عمق مطالعات سینمایی معاصر ارائه می‌دهند.

بازنویسی قراردادهای سینمایی از منظر جنسیت

کتاب «سینمای زنان» نوشته آلیسون باتلر و ترجمه طلیعه حسینی، یکی از متون کلیدی و جریان‌ساز در حوزه مطالعات جنسیت و سینماست. باتلر در این اثر، با تکیه بر سنت نقد فمینیستی و الهام از آرای کلر جانسون، سینمای زنان را نه صرفا به‌عنوان شاخه‌ای فرعی بلکه به‌مثابه جریانی تأثیرگذار و ساختارشکن معرفی می‌کند که قواعد و سنت‌های مسلط سینما را از درون به چالش می‌کشد. او با مثال‌آوری از کارگردانان زن برجسته‌ای چون شانتال آکرمن، مفیده تلاتلی و شیرین نشاط نشان می‌دهد که چگونه فیلمسازان زن با وجود تفاوت‌های فرهنگی و جغرافیایی، در بازتعریف فرم و روایت سینمایی نقش‌آفرین بوده‌اند. باتلر تأکید می‌کند که سینمای زنان نه‌تنها بازتابی از تجربه زیسته زنان است بلکه می‌تواند قراردادهای ژانری و زیبایی‌شناختی سینما را نیز دگرگون سازد. این کتاب مقدمه‌ای است بر بحث‌های انتقادی پیرامون فیلمسازی زنان و پیوند آن با نظریه‌های فمینیستی و برای دانشجویان و علاقه‌مندان به سینما و فرهنگ عامه، منبعی ارزشمند و الهام‌بخش به‌شمار می‌آید.

راهنمای گام به گام برای ورود به جهان فیلم

اد سیکوف در کتاب «درآمدی بر مطالعات سینمایی»، با زبانی ساده و ساختاری آموزشی، مفاهیم بنیادین و عناصر مختلف فیلم داستانی را تشریح می‌کند. این اثر که در ۱۲ فصل تنظیم شده، از میزانسن و حرکت دوربین گرفته تا فیلمبرداری، تدوین، صدا، داستان، بازیگری و جلوه‌های ویژه را به‌تفصیل شرح می‌دهد. از ویژگی برجسته کتاب، ارائه فعالیت‌های تمرینی و مثال‌های کاربردی از فیلم‌های شاخص هالیوود است که به دانشجویان امکان می‌دهد دانش نظری خود را به مهارت عملی نقد و تحلیل فیلم تبدیل کنند. سیکوف با رویکردی روشن و بدون پیچیدگی‌های نظری، کتابش را به منبعی ایده‌آل برای دوره‌های تاریخ فیلم، نظریه فیلم و مطالعات فرهنگ عامه بدل ساخته است. منتقدان، این کتاب را یکی از واضح‌ترین و مختصرترین مقدمات در حوزه مطالعات فیلم می‌دانند که شالوده‌ای مستحکم برای ورود به تحلیل‌های پیشرفته‌تر فراهم می‌کند.

فلسفه، هستی‌شناسی و تجربه سینمایی

استنلی کاول، فیلسوف برجسته آمریکایی در کتاب «جهان نگریسته: تأملاتی در باب هستی‌شناسی فیلم»، سینما را به‌عنوان مردمی‌ترین هنر آمریکا و رسانه‌ای برای کاوش در ماهیت انسان مورد مطالعه قرار می‌دهد. کاول، فیلم را فرمی هنری می‌داند که مرز میان واقعیت و بازنمایی را می‌شکند و توانایی ضبط و انتقال بی‌واسطه تجربه زیسته را دارد. او با رویکردی فلسفی و زیباشناسانه، به نقش فیلم در شکل‌دهی هویت شخصی و جمعی انسان‌ها می‌پردازد و نشان می‌دهد فیلم‌ها چگونه آینه‌ای از زندگی، خواسته‌ها، ترس‌ها و آرزوهای بشر هستند. او همچنین به ساختارشکنی اسطوره‌ها و روایت‌های سنتی توسط فیلم‌ها اشاره می‌کند و تأکید دارد که فیلم می‌تواند دیدگاه‌های پیشین را به چالش بکشد و روایت‌های تازه‌ای ارائه دهد. این اثر برای علاقه‌مندان به فلسفه هنر و تحلیل‌های سینمایی، منبعی ارزشمند و کلاسیک است که همچنان در دانشگاه‌های معتبر جهان تدریس می‌شود.

نوآر؛ ژانری فراتر از سایه‌ها و نورها

مارک بولد در کتاب «فیلم نوآر: از برلین تا سین‌سیتی» به بررسی جامع و دقیق ژانر نوآر و تحولات آن از دوران کلاسیک تا نئونوآر معاصر می‌پردازد. بولد با تحلیل نمونه‌های شاخص از فیلم‌های نوآر و نئونوآر، از آثار بیلی وایلدر و جان هیوستون گرفته تا سینماگران غیرآمریکایی نشان می‌دهد این ژانر، نه یک قالب ثابت بلکه مجموعه‌ای از نشانه‌ها، مضامین و سبک‌های متنوع است. ویژگی مهم کتاب، توجه به نقش ستارگان بزرگ نوآر مانند همفری بوگارت و لورن باکال و تأثیرات فرهنگی و اجتماعی این ژانر است. بولد با نثری روان و تسلط علمی، کتاب را به‌گونه‌ای نوشته که هم برای دانشجویان و پژوهشگران و هم برای علاقه‌مندان سینما جذاب و آموزنده باشد. این اثر پلی است میان تاریخ سینما، نقد ژانر و فرهنگ معاصر و به خواننده امکان می‌دهد با پیچیدگی‌ها و جذابیت‌های فیلم نوآر آشنا شود.

سفری در مرزهای نوآوری

مایکل اوپری در کتاب «سینمای آوانگارد: فرم‌ها، زمینه‌ها، گرایش‌ها» با نگاهی جامع و موجز، تاریخ و ماهیت سینمای آوانگارد را از مدرنیسم دهه ۱۹۲۰ تا جریان‌های معاصر فیلم تجربی و هنری بررسی می‌کند. او با معرفی فیلمسازان برجسته‌ای چون من ری، ژیگا ورتوف، لوئیس بونوئل، ژان لوک‌گدار، اندی وارهول، مایا درن و دیوید لینچ نشان می‌دهد چگونه این هنرمندان با رویکردهای نوآورانه خود، مرزهای سینما را گسترش داده‌اند. کتاب به جریان‌های مختلفی چون فیلم‌های انتزاعی، تصاویر سوررئال، آثار زیرزمینی و فیلم‌های تجربی روایی می‌پردازد و با تحلیل موردی آثار شاخص، خواننده را با گستره وسیعی از شیوه‌های فیلمسازی آوانگارد آشنا می‌سازد. ترجمه روان و دقیق روناک رنجی، این اثر را برای مخاطبان فارسی‌زبان قابل دسترس کرده و مطالعه آن را برای علاقه‌مندان به سینمای تجربی و نوآورانه بسیار مفید ساخته است.

بازتعریف نقش و نگاه زنانه

جانت مک‌کیب، استاد مطالعات سینما و تلویزیون، در کتاب «مطالعات فمینیستی فیلم؛ نوشتن زن در دل سینما»، با نگاهی جامع به تحولات نقد و نظریه فمینیستی فیلم از دهه ۱۹۷۰ تاکنون، به بررسی دقیق و چندوجهی نقش زن و جنسیت در سینما می‌پردازد. مک‌کیب، با معرفی مباحث بنیادی نظریه فمینیستی فیلم نشان می‌دهد که چگونه این رویکرد از دل مطالعات سینمایی برخاسته و به رشته‌ها و نظریه‌های فراتر از سینما مانند ساختارگرایی، روانکاوی، مطالعات فرهنگی و نظریه‌های جنسیت پیوند خورده است. او با تحلیل نمونه‌های متنوع فیلم و تولیدات فرهنگی، تأثیر عمیق مطالعات فمینیستی بر نقد فیلم و تغییرات سیاسی و اخلاقی جامعه را برجسته می‌کند.

رمزگشایی از ساختار داستان‌سرایی

وارن باکلند در کتاب «روایت و روایتگری در سینما»، با رویکردی دقیق و کاربردی، به چگونگی شکل‌گیری و عملکرد روایت در فیلم‌ها می‌پردازد. او تأکید می‌کند که موفقیت یا شکست یک فیلم، بیش از عوامل ظاهری، به کیفیت و کارایی روایت آن بستگی دارد. کتاب در دو بخش تدوین شده: بخش نخست به تاریخچه پیدایش روایت در سینمای آغازین و تحلیل نمونه‌هایی از آثار آلفرد هیچکاک و مجموعه فیلم‌های جیمز باند می‌پردازد و بخش دوم به بررسی شیوه‌های مختلف روایت در سینمای معاصر، اهمیت سینمای هنری، ظهور روایت‌های غیرقابل‌اعتماد و تأثیر منطق بازی‌های ویدئویی بر ساختار روایت فیلم‌ها اختصاص یافته.

برش

سینما
آینه‌ای از زمانه و اندیشه

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بار دیگر نشان داد که چگونه کتاب و فرهنگ می‌توانند به‌عنوان پلی میان گذشته، حال و آینده عمل کنند. در این میان، حوزه مطالعات سینمایی، با ترجمه و انتشار آثاری جریان‌ساز و مرجع، بار دیگر جایگاه ویژه‌ای در میان علاقه‌مندان به هنر و اندیشه یافته است. هفت کتابی که در این گزارش معرفی شدند، هر یک به‌گونه‌ای متفاوت، دریچه‌ای به جهان پیچیده و چندلایه سینما گشوده‌اند؛ از بازتعریف نقش جنسیت در فیلمسازی تا کاوش در ژانرهای خاص، فلسفه هنر و نوآوری‌های فرم و روایت. این آثار نه‌تنها منابعی ارزشمند برای دانشجویان و پژوهشگران هستند بلکه برای هر علاقه‌مند به سینما، فرصتی برای تعمق و تأمل در این رسانه قدرتمند فراهم می‌کنند.

نمایشگاه کتاب تهران، با فراهم آوردن دسترسی آسان به چنین آثاری، نه‌تنها به غنای فرهنگی جامعه کمک می‌کند بلکه بستری برای گفت‌وگو و تبادل اندیشه فراهم می‌آورد. این رویداد، یادآور اهمیت کتاب به‌عنوان ابزاری برای شناخت و تحول است؛ ابزاری که می‌تواند سینما را از یک سرگرمی صرف به یک رسانه عمیق و تأثیرگذار بدل کند. در پایان باید گفت مطالعه این کتاب‌ها، تنها یک سفر آکادمیک نیست بلکه سفری است به درون خودمان؛ به زمانه‌ای که در آن زندگی می‌کنیم و به آینده‌ای که می‌توانیم با اندیشه و خلاقیت، آن را شکل دهیم.

بسته پیشنهادی شعر در نمایشگاه سی‌وششم

از میان تازه‌ترین مجموعه‌شعرهای منتشرشده، تعدادی از بهترین‌ها را معرفی کرده‌ایم

آرش شفاعی
گروه فرهنگ و هنر

سی‌وششمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در حالی این روزها در حال برگزاری است که به اعتقاد خیلی از کسانی که در سال‌های اخیر نمایشگاه را رصد کرده‌اند، هنوز حال‌وهوای پرشور و استقبال انبوه مخاطبان در نمایشگاه اتفاق نیفتاده است.

در سال‌های اخیر، یکی از جذابیت‌های نمایشگاه برای دوستداران کتاب و به‌خصوص کتاب‌های شعر، رونمایی از کتاب‌های تازه شعر و حضور شاعران در غرفه‌های انتشارات مختلف و امضای مجموعه‌های شان برای شاعران بوده است. در نمایشگاه امسال به نظر می‌رسد این تاب‌وتاب حداقل تا اینجا به اندازه سال‌های قبل نبوده است.

می‌دانیم علاوه بر برخی ناشران که کتاب‌های شعر در کنار کتاب‌های دیگر منتشر می‌کنند، برخی ناشران هستند که به‌صورت تخصصی به موضوع شعر می‌پردازند. همین ناشران هم نسبت به سال‌های قبل، کتاب‌های چاپ جدید کمتری منتشر کرده‌اند که دلیلش را باید در افزایش قیمت تمام‌شده کتاب و کاهش نسبی استقبال از کتاب‌های کاغذی شعر دانست.

با همه اینها، هنوز هم غرفه‌های ناشران تخصصی شعر از حضور و استقبال مخاطبان و دوستداران شعر خالی نیست. در این مطلب قصد داریم درباره برخی از تازه‌ترین کتاب‌های ناشران تخصصی شعر در نمایشگاه امسال بنویسیم.

غرفه انتشارات آرادمان در راهروی شماره ۲ امسال، کتاب‌های شعر و داستان منتشرشده از این ناشر را به نمایشگاه آورده است که از میان آنها می‌توان به دو مجموعه‌شعر سپید «تا صید لبخند باستانی‌ات» سروده محمود معتقدی و «زندگی در آمینیون» اثر قاسم رفعت حسینی اشاره کرد.

در غرفه انتشارات واج که تازه‌ترین ناشر تخصصی شعر در نمایشگاه است و در راهروی شماره ۴ واقع شده، از میان کتاب‌های شعر کلاسیک می‌توانید کتاب‌های «سراسیمه در مکث» سروده احسان افشاری و «دیدار با درخت» سروده محمدرضا دیری و از میان کتاب‌های شعر نو مجموعه‌های «درنا در بزرگراه» از لیلا کردبچه و «عنصر غمگین ماه» از بیتا علی‌اکبری را تهیه کنید.

اگر به راهروی شماره ۹ رفتید، در غرفه انتشارات نزدیکتر می‌توانید چند مجموعه‌شعر جدید پیدا کنید. اگر شعر کلاسیک دوست دارید، «تناهی» سیده‌تکتم حسینی، «دف» از سجاد حیدری قیری، «محاکات» سروده عبدالمهدی نوری و «دلگرمی» بهروز آورزمان، پیشنهادهای خوبی است.

ناشر تخصصی دیگر در حوزه شعر، «فصل پنجم» است که از میان مجموعه‌شعرهای سپید، «دلیلی برای اندوه ندارم» حمیدرضا شکارسری، «استخوان‌های گرسنه» صابر سعدی‌پور و «بار عام» افسانه غیاثوند را به شما پیشنهاد می‌کنیم.

در میان کتاب‌های شعر کلاسیک این ناشر می‌توانید «صد صورت و صد نقاب باید چه کنم» از پرویز بیگی حبیب‌آبادی، «حریره» از هادی معراجی و «انحطاط» از علیرضا حسینی را تهیه کنید.

انتشارات شانی در راهروی شماره ۲۰ با دست نسبتا پری به نمایشگاه آمده است. در میان مجموعه‌شعرهای کلاسیک این ناشر می‌توان به «رشمه صدا» از سیده‌تکتم حسینی، «دق‌الباب» سروده مریم قادری و «سلماه» از علی فردوسی اشاره کرد. کتاب شعر طنز «جناب عاشق و سرکار معشوق» سروده مهدی فرج‌اللهی و سه مجموعه‌ترانه از این ناشر، دیگر پیشنهادهای ماست: «لاعلاج» از هانی ملک‌زاده، «تنهایی‌مو تن می‌کنم» از حمیدرضا نصراللهی و «بی‌خوابی عمیق» اثر عباس محمدی.

انتشارات دالاهو را در راهروی شماره ۲۳ می‌توانید پیدا کنید. از مجموعه‌های تازه منتشرشده این نشر، مجموعه‌شعر طنز «همه‌راضی» سروده سعید بیابانکی مورد توجه مخاطبان است. این ناشر همچنین مجموعه‌ترانه «چهیل» از سامی تحصیلداری و مجموعه‌های شعر سپید «فاصله ملکولی» از سپیده امینی و «مین در اتاق» از صابر ساده را به نمایشگاه آورده است.

«نیست» سروده فاضل نظری احتمالا پرفروش‌ترین کتاب شعر تازه منتشرشده در نمایشگاه امسال باشد که در انتشارات سوره‌مهر در راهروی شماره ۲۷ می‌توانید آن را تهیه کنید.

در میان ناشران تخصصی شعر، نشر ایهام هم از ناشران فعالی است که غرفه آن در راهروی شماره ۲۸ واقع شده است. این نشر چند کتاب شعر کلاسیک قابل توجه منتشر کرده که از جمله آنها می‌توان به «زن آتش» سروده حسنا محمدزاده، «در غیاب فراموشی» از سودابه مهیجی و «بعضی‌ها» اثر سعید حیدری ساوجی اشاره کرد.

قاب

«صبحانه با زرافه‌ها» راهی اکران آنلاین شد

فیلم سینمایی «صبحانه با زرافه‌ها» دومین ساخته بلند سروش صحت پس از «جهان با من برقص» است که با نویسندگی مشترک صحت و ایمان صفایی و تهیه‌کنندگی مصطفی احمدی به مرحله تولید رسیده است. این فیلم با حضور بازیگران مطرحی چون بهرام رادان، هوتن شکیبا، بیژن بنفشه‌خواه، مجید یوسفی، هادی حجازی‌فر و پژمان جمشیدی برای نخستین بار در چهل‌ودومین جشنواره فیلم فجر به نمایش درآمد و با استقبال منتقدان مواجه شد. صبحانه با زرافه‌ها در اکران عمومی خود نیز عملکرد موفقی داشت و با فروش بیش از ۱۲۱ میلیارد تومان، در فهرست فیلم‌های پرفروش سال قرار گرفت.

مستند

روایتی از یک فاجعه زیست‌محیطی فراملی

مستند بلند «هورالعظیم» به کارگردانی مهدی افشارنیک و با روایت محمد درویش، کنشگر شناخته‌شده محیط زیست هم‌اکنون در حال تولید است. این مستند در شرایطی مقابل دوربین رفته که بحران‌های زیست‌محیطی در تالاب هورالعظیم از جمله خشکسالی، آتش‌سوزی‌های پی‌درپی و ریزگردها، وضعیت بحرانی این اکوسیستم مرزی ایران و عراق را به سطح هشدار رسانده است. افشارنیک در این اثر تازه تلاش دارد روایت تازه‌ای از فاجعه زیست‌محیطی هورالعظیم و هورالحمار ارائه دهد؛ روایتی تمدنی و فراتر از مرزهای ملی که به ریشه‌های منطقه‌ای بحران می‌پردازد. مستند «هورالعظیم» تنها به تصویرسازی فیزیکی بحران اکتفا نمی‌کند بلکه پیوند میان سدسازی‌های گسترده در ترکیه، سوءمدیریت منابع آب در ایران، عراق و سوریه و توسعه‌های نفتی و صنعتی مخرب را با مهاجرت، بیکاری و حتی بروز خشونت و تروریسم در منطقه بین‌النهرین بررسی می‌کند.

جشنواره

درخشش «افسانه سپهر» در «ورلد فست هیوستون»

انیمیشن سینمایی «افسانه سپهر» به کارگردانی عماد رحمانی و مهرداد محرابی و تهیه‌کنندگی مهدی جعفری‌جوزانی موفق شد جایزه طلایی رِمی را در بخش انیمیشن پنجاه‌وهشتمین دوره جشنواره بین‌المللی فیلم «ورلد فست هیوستون» در ایالات متحده آمریکا از آن خود کند. این جشنواره که یکی از معتبرترین رویدادهای فیلم مستقل آمریکای شمالی به‌شمار می‌رود، از سال ۱۹۶۱ در ایالت تگزاس آغاز به‌کار کرده و همواره میزبان آثار برجسته‌ای از سینماگران بین‌المللی بوده است. کسب این جایزه معتبر، در ادامه موفقیت‌های جهانی «افسانه سپهر» پس از دریافت جوایزی چون بهترین انیمیشن از جشنواره نیویورک و جشنواره کایای ترکیه، جایگاه این اثر ایرانی را در صحنه بین‌المللی بیش از پیش تثبیت کرده است. این موفقیت تازه، گامی دیگر در مسیر پیشرفت و بالندگی صنعت پویانمایی ایران به‌شمار می‌آید و نشان‌دهنده حضور مؤثر انیمیشن‌های ایرانی در رویدادهای سینمایی مهم جهان است.